

Şehir Merkezi ile Köy Okulu Öğrencilerinin Hayat Bilgisi Dersine İlişkin Başarı ve Tutumlarının İncelenmesi

Investigation of Achievement and Attitudes of City Center and Village School Students towards Social Studies

Serhat Çakabay¹, Pelin Mete², Bilal Ketenalp³

¹Sorumlu Yazar, Doktora Öğrencisi, Milli Eğitim, ser1256ca@gmail.com, (https://orcid.org/0000-0001-6898-9159)

²Doç. Dr, Atatürk Üniversitesi, pelinmete25@gmail.com, (https://orcid.org/0000-0002-3075-2575)

³Eğitim Yöneticisi, Atatürk Üniversitesi/Milli Eğitim Müdürlüğü Bingöl, bketenalp.bk@gmail.com, (https://orcid.org/0000-0003-1590-1541)

Geliş Tarihi: 18.03.2023

Kabul Tarihi: 14.11.2023

ÖZ

Hayat bilgisi dersi ilkokula başlayan bir çocuğun aldığı derslerden biridir. Hayat bilgisi dersi gerek konuları gerek kapsamı açısından hayat ile iç içe olan bir derstir. Temel yaşam becerilerini içerir. Bu nedenle çocukların hayat bilgisi dersine yönelik tutumları ve başarıları gelecekteki okul hayatları için çok önemlidir. Bu araştırmanın amacı köy ve şehir merkezinde eğitim gören çocukların hayat bilgisi dersine yönelik tutumlarının ve başarılarının karşılaştırılmasıdır. Araştırmada Hayat Bilgisi Başarı Testi ve Hayat Bilgisi Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Başarı testi araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Bu araştırma nicel araştırma yöntemlerinden karşılaştırmalı desene göre çalışılmıştır. Bu araştırmada şehir merkezinde ve köyde öğrenim gören öğrenciler karşılaştırılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu Bingöl ilindeki ilkokul 3. Sınıf öğrencileri arasından amaca yönelik ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Bu doğrultuda Bingöl merkez ilçesinden 126, köylerinden ise 126 öğrenciden veri toplanmıştır. Araştırmada toplanan veriler paket istatistik programı ile analiz edilmiştir. Analiz için betimleyici istatistikler ve t-testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda köyde öğrenim gören öğrencilerin tutum puanları şehirde öğrenim gören öğrencilere göre yüksek bulunmuştur. Ancak başarı puanları karşılaştırıldığında ise şehirde öğrenim gören öğrencilerin başarı puanlarının köyde öğrenim gören öğrencilerin başarı puanlarına göre yüksek çıktığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hayat bilgisi dersi, tutum, başarı.

ABSTRACT

Life Sciences is one of the subjects taught to children when they begin elementary school. Life Sciences is a lesson closely integrated with various aspects of life, covering essential life skills both in terms of its topics and breadth. Therefore, children's attitudes and achievements in Life Sciences are pivotal for their future academic endeavors. The objective of this research is to compare the attitudes and achievements of children attending schools in rural and urban areas in the context of Life Sciences. The research utilized the Life Sciences Achievement Test and the Life Sciences Attitude Scale. The achievement test was developed by the researchers with validity and reliability studies conducted. The study employed a quantitative research approach using a comparative design. Students from urban centers and villages were compared,

and the research group consisted of third-grade students in primary schools in Bingöl province, selected through purposive sampling. The representational power of the sample for the population was examined and found to be 0.95. Data were then collected from 126 students in Bingöl city center and 126 students from villages. Statistical package programs were used to analyze the collected data, employing descriptive statistics and t-tests. The research results revealed that the attitude scores of students in villages were higher than those of their urban counterparts. However, when comparing achievement.

Keywords: Social studies, attitude, achieve.

GİRİŞ

1.1. Hayat Bilgisi

Toplumdaki bireylerin sahip olmaları istenen temel bilgi, beceri ve davranışların kazandırılmasının büyük bir kısmını okullar üstlenmiştir. Aile, din ve kitle iletişim araçları gibi toplumsal kurumların ve toplum içinde olmanın insana kazandırdığı çeşitli yaşantıların ürünü olarak bir eğitimden söz edilse de hemen hemen her toplumda planlı eğitim okulun görevidir (Bloom, 1979).

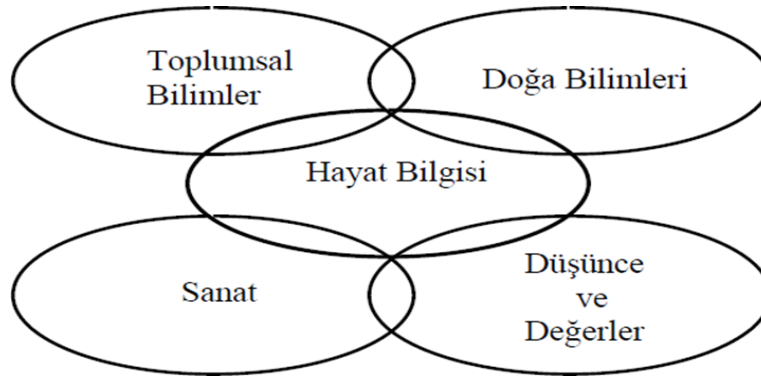
İlkokullar, sosyal ve duygusal becerilerin yanı sıra, çocukların bilme, anlama, analiz etme, uygulama, değerlendirme ve yaratma gibi bilişsel becerilerinin gelişiminde önemli sorumluluk taşımaktadırlar (Genç, 2005). Bilişsel beceriler düzeyinde, ilkokullar bir taraftan çocuklara okuryazarlık becerileri, matematik, coğrafya ve tarih bilgileri kazandırırken, diğer taraftan ait oldukları dünya ve toplum hakkında rasyonel ve gerçekçi bir görüş geliştirebilmelerine önemli bir katkı sağlamaktadır (Egan, 2010).

Bu bağlamda ilkokullarda zorunlu bir ders olarak okutulan hayat bilgisi dersi ilkokula başlayan bir öğrencinin bütünsel gelişimini desteklenmesi, öğrencinin iyi bir insan olması ve sosyalleşmesini amaçlamaktadır (Çetin, 2018; Elgün & Uysal, 2022; Tay, 2017). İyi bir insan, iyi bir vatandaş yetiştirmeyi ilke edinen hayat bilgisi dersi ilkokulun temel derslerinden biridir (Binbaşıoğlu, 2003; Tay, 2017). Hayat bilgisi dersi öğrencilere gündelik ve bilimsel bilgi kazandırmanın yanında iyi bir vatandaş olma, toplumsal kurallara uyma, benimseme ve gündelik hayata aktarma becerisi kazandırır. Yine bu ders öğrencilere iyi tutum ve davranış kazandırmayla beraber onların çevreye uyum sağlamasını kolaylaştırmaktadır (Özdemir, 2021; Öztürk, 2022). Bu bilgi, beceri ve tutumların erken yaşta öğrenilmesi, öğrencilerin ileriki okul ve gündelik yaşamlarına olumlu yansımaktadır (Bilasa, 2016). Bu öneme binaen zorunlu eğitimin ilk basamağı olan ilkokullarda hayat bilgisi dersinin Yurtbakan ve Altun (2016)'a göre iyi planlanması çocukların bilişsel, sosyal ve duygusal yönden gelişimlerine son derece önemli katkılar sunmaktadır. Bahs edilen literatüre bakarak hayat bilgisinin hayatı öğretmek gibi bir misyonunun olduğu söylenebilir (Baymur, 1937).

Hayat bilgisi dersi içerik olarak bünyesinde doğa bilimleri ve toplumsal bilimler barındırır. Bu ders kapsamında çocuklara hazır bilgi vermek yerine etkinlikler yardımıyla bilgiye ulaşmaları sağlanır. Çocuklar bu bilgiye ulaşırken içinde buldukları doğayı ve çevreyi tanırlar. Böylece çocukların bilgiye ve bilime olan merak duygusu kamçılanır. Fen bilimlerinin ve diğer bilimlerin temeli oluşturulur. Hayat bilgisi dersi formal bir programla çocuklara sosyalleşmeyi ve sosyalleşmenin önemini öğretir. Çocuğun, bireysel kimliğini inşa etmesine yardımcı olur (Batmaz, 2022; Bilasa, 2016; Cermik & Fenli-Aktan, 2020; Döndü, 2019; Özdemir, 2021; Sarıkaya, vd. 2017). Bu yönüyle baktığımızda çocukların bu derste tutum ve başarıları önemlidir. Yine Sönmez, (1998) hayat bilgisi dersinin kapsamı ve diğer bilimler ile olan ilişkisini aşağıdaki gibi Şekil 1'de vermiştir.

Şekil 1

Hayat Bilgisi Dersinin Kapsamı ve Diğer Bilimler İle Olan İlişkisi

Tay, (2017) hayat bilgisi dersinin özelliklerini aşağıdaki gibi sıralamıştır.

- Hayat Bilgisi dersi, yaşamın öğretildiği bir derstir.
- Toplumsallaşma ilkesinden hareketle oluşturulan bir derstir.
- Çocukların anlayabileceği, bilimsel, güncel, somut ve hayata dair örnekler içeren prensipler, Hayat Bilgisi dersinin temel unsurlarını oluşturur.
- Hayat Bilgisi dersi, vatandaşlık eğitim programının temel adımını oluşturur.
- Hayat Bilgisi dersi, özellikle sosyal bilgiler ve fen bilimleri gibi birçok dersin temelini oluşturur.
- Hayat Bilgisi dersi, doğal ve toplumsal bilimlerin yanı sıra sanat, düşünce ve değerlerle ilgili kapsamlı bir içeriğe sahiptir.

İlkokul çağındaki çocuklar; somut düşünme döneminin özelliklerini taşırlar. Genellikle insanların etkinlikleri, aile içi olaylar, makine ve aletlerin çalışma prensipleri, Ay ve Güneş'in hareketleri, hayvanların faydaları ve özellikle doğa olaylarının nedenlerine olan ilgileri artar (Baymur, 1937). Bütün bunlar düşünülerek hayat bilgisi dersinin konu seçimlerinde, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına özel bir vurgu yapmak ve onların derslere aktif katılımını sağlamak için üç temel ilke esas alınmaktadır. Bu ilkeler, ders içeriğini oluştururken öğrencilerin ilgi alanlarına ve gereksinimlerine duyarlılık göstermeyi hedeflerken, aynı zamanda ders içeriklerini yakın çevrede yaşanmış gerçek olaylarla ilişkilendirmeyi ve güncel olaylara dayandırmayı önermektedir. Bu "güncellik ilkesi," derslerin günlük yaşamda meydana gelen gerçek olaylarla bağlantılı olmasını ve bu olayları meydana geldikleri dönemde ele almayı gerektirmektedir. Bu ilkelerden hareketle hayat bilgisi dersinde yakından uzağa ilkesiyle hareket edilir (Binbaşoğlu, 2003). Hayat bilgisi dersi bireyin doğasını merkeze aldığı için yukarıdaki ilkeleri göz önüne alır (Kabapınar, 2007). Bu literatüre göre, hayat bilgisi dersi, öğrencilerin kendilerini tanımalarına ve toplumsal sorumluluklarını anlamalarına olanak tanırken, onları geniş bir eğitim yelpazesini kapsayan bilgilerle donatır. Bu, öğrencilerin sadece birey olarak büyümelerine değil, aynı zamanda toplumlarına ve dünyaya olumlu katkılarda bulunmalarına olanak sağlar.

Tutum bir nesne, olay, kişi veya topluma duyduğumuz duygu, düşünce ve davranıştır [3d] (Şahin vd., 2010). Tutum bir konuda alınan yoldur veya bireyin bir nesne durum ve olaya karşı duygusal ve bilişsel hazırlık durumudur (Ekinci-Işık, 2007). Türk Dil Kurumu tutumu bireyin; insanlar, hayvanlar ve cansızlara karşı olan davranışları olarak tanımlar. Bir şeye karşı olan olumlu veya olumsuz tepki eğilimidir. Eğitim sürecini yaşayan bireyde bir davranış değişikliği beklenir. Eğitime tabi tutulan bireylerin bilgi, beceri ve tutumları değişir. Eğitimden beklenen yani hedeflenen davranış, bilgi, beceri ve tutumların olumlu yönde gelişmesidir (Akbaş, 2021).

Tutum eğitimde öğrendiğimiz davranışlara yol veren bir olgudur. Öğrenilme ile kazanıldığı için olumlu olması beklenir (Ekinci-Işık, 2007). Tutum her şeyden önce duygusal bir eğilimdir. Bir dersi sevmek o derse ilgi duymak kuşkusuz o derse yönelik olumlu tutum geliştirecektir (Oker, 2019). Bir derse karşı geliştirilen olumlu tutum o derse yönelik başarıyı artıracaktır. Bu nedenle ilköğretim çağında tutum çok önemlidir (Sarıkaya vd., 2017).

Çocuklar ilgi duydukları herhangi bir konuda bilgi edinir. Daha sonra öğrendikleri bu bilgi ile o konuda duygusal bir bağ oluşturur. Duygusal bağı davranışlarına yansıtır veya direk olarak davranışa dönüştürür. Bu zamanla bir tutuma dönüşür (Durdukoca, 2020). Hayat bilgisinin nihai amacı öğrencileri iyi tutum ve davranışlarla donatmaktır (Gündoğan, 2021). Hayat bilgisi dersi çocuğun dünyayı anlamlandırması, hayata dair bilgi beceri ve davranışlarını artırmayı amaçlayan bir derstir (Çetin, 2018). Çocuğun bilgiye karşı oluşturacağı olumlu tutum gelecekte bilim okur yazarlığını olumlu etkileyecektir (Araujo vd., 2021). İleriki yaşta kazanılan yeni tutumlar çocukken kazandığı tutumların üzerine bina edinir. Bu nedenle çocukken kazanılan tutumlar ileriki yaşam için çok önemlidir (Ajzen, 2001). Ebeveynlerin yaşadığı yer ve tutumu çocukların derslerine, bilime karşı tutumunu etkilemektedir. Bireyin yaşadığı yer, sosyal ekonomik durum, ebeveynlik tarzı vb. faktörler bir bireyin bütün hayatını etkilediği gibi fen dersine yönelik tutum ve başarılarını da etkileyecektir (Perera, 2014).

Okula başlamamış bir çocuğun dünyası ailesinin ona sunmuş olduğu olanaklarla sınırlıdır. Hayat bilgisi dersi bireyin kendisini, ailesini ve içinde yaşamış olduğu toplumu tanımasını sağlar. Eğitim bireyin çevresine uyumlu olmasını amaçlar. Bu bakımdan yaşadığımız çevrenin unsurlarından olan: yaşadığımız yer, aile yapımız hayatımızda çok önemli yere sahiptir (Bilasa, 2016; Özgüç, 2019). Bir yerleşim yeri olan köyler adeta üretimin merkezleridir. Hayvancılık yaparak hayvansal ürünler üretirler. Toprağı ekerek bitkisel ürünler üretirler. Üretmek yaşamak zorunda olmak beraberinde birtakım zorluklar ve sorumluluklar getirmektedir. Çocuklar öğrenme sürecinde iken sorumluluklarını da beraberinde yerine getirmek zorundadırlar. Köy yaşamı ve şehir yaşamı arasında; gıda kültürü, örf adetler, eğitim düzeyi, çocuk bakış açısı, geçim kaynakları gibi birçok konuda benzerlikler olduğu gibi farklılıklar da bulunmaktadır (Nikaj, 2019). Çalışan sayısının artması ile köydeki iş imkanları yetersiz kalmış, köy nüfusu azalmış kentlerde ise nüfus artışı olmuştur. Buda beraberinde köyde yaşayanların eğitime karşı ilgisini azaltmıştır (Kuşaksız vd., 2022).

Hayat bilgisi dersini alan bireyler yaşadıkları yerlerle ilgili bilgi ve beceri edinirler. Hayat bilgisi dersi çocuğun kendisini ve çevresini tanımasını sağlar. Buda çocuğun yaşadığı yere karşı bilgi, beceri ve tutum geliştirmesini gerekli kılar (Bilasa, 2016).

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada ilkököl 3. sınıfta okuyan şehir merkezinde yaşayan öğrenciler ile köyde yaşayan öğrencilerin hayat bilgisi dersine karşı tutumlarının ve başarılarının karşılaştırılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

İlkokulu şehir merkezinde ve köyde okuyan öğrencilerin;

- Hayat bilgisi dersine yönelik tutumları ne düzeydedir?
- Hayat bilgisi dersindeki başarıları ne düzeydedir?
- Hayat bilgisi dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Hayat bilgisi dersindeki başarıları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Hayat bilgisi ders müfredatı ders içi ve ders dışı uygulamalarla eğitimin önemine vurgu yapar. Öğrencilerin öğrendikleri ile yaşamları arasında bir bağ kurmasını ister (Gündoğan, 2021). Öğrenciler okulda yaşadıklarını kültürlerine yansıtırlar. Bu da ancak ders dışı etkinlikler ve çevre ile mümkün olabilmektedir. Köyde yaşayan öğrenciler aynı zamanda ev ekonomisine katkı

sunmak için ailelerine yardım ederler. Öğrenciler bilgiyi içselleştirebilmesi için uygun ortam olması gerekir (Akbayır & Ece, 2012; Demirel, 2011; Güngör & Eid, 2021). Eğitim bir tarafta öğrencilere bu imkanları sunarken bir yandan da bunu çevresi ile uyum haline getirmesine yardımcı olur (Akbayır & Ece, 2012). Araştırma, günümüzde farklı yaşam standartlarına sahip olan şehirlerde ve köylerde öğrenim gören öğrencilerin hayat bilgisi dersindeki başarıları ile bu derse karşı tutumlarını karşılaştırmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Günümüzde müfredatlar yapılırken köy şartları pek de dikkate alınmamaktadır (Akbayır & Ece, 2012). Bu araştırmanın bu soruna az da olsa çözüm getireceği ve bu noktada alana katkı getireceği düşünüldüğü için önemlidir. Köyde eğitim gören öğrenciler çağın gerektirdiği bilgi ve teknolojiden uzak kalmaktadırlar (İnce, 2012). Bu eksiklik hayat bilgisine de yansımış mıdır? Bu düşünce bu çalışmayı yapmayı gerekli kılmıştır.

21. yüzyılda insanların temel ihtiyaçları sürekli değişmektedir. Değişen hayat koşulları ile beraber okullardan beklenen öğrencilere teknik bilgiden ziyade temel yaşam becerilerini öğretmeleridir. Ya da başka bir ifadeyle artık okulların bilgi ile donatılan bireylerden ziyade değişime adapte olabilen bireyler yetiştirmesi önem kazanmıştır (Elgün & Uysal, 2022). Hayat bilgisi okul hayatına başlayan bir çocuğun bütünsel gelişimini destekleyen bir derstir. Çocukların bu yaşta kazandıkları tutum onlara gelecekte de yardımcı olacaktır. Onların bilgi beceri ve davranışlarına yönelik olumlu şekilde yansiyacaktır (Simsar, 2018). Köy ve şehir merkezinde yaşayan çocukların yaşamları geçim kaynağı, sosyal hayat, imkanlar vb. yönlerden birbirinden farklıdır. Bir insanın içinde doğduğu, yetişip büyüdüğü çevre onu birçok yönden farklı kılmaktadır. (Deniz, 2003). Erken yaşta kazanılan tutumların ileriki yaşta hayatımızı etkilemektedir. Bu nedenle köyde yaşayan çocukların ve şehir merkezinde yaşayan çocukların toplumsal yaşamdaki farkları ve imkanların değişkenliği gibi nedenlerden dolayı hayat bilgisi dersine yönelik tutumlarını ve başarılarını araştırmak ve karşılaştırmak önemlidir. Bu araştırmanın, köy ve şehirde yaşayan öğrencilerin arasındaki eğitim eşitsizliklerini ve farklılıklarını anlamak için bir fırsat sunacağı düşünülmektedir. Bu anlayış, eğitim politikalarının daha dengeli bir şekilde tasarlanmasına ve her öğrencinin potansiyelini en iyi şekilde gerçekleştirmesine yardımcı olabilecektir. Bu anlayış bu araştırmayı önemli kılmaktadır. Ayrıca bu araştırma, öğrencilerin hayat bilgisi dersine yönelik tutumlarını değerlendirmek amacıyla yapılıyor. Bu, öğrenci motivasyonunu artırmak, öğrenme deneyimlerini daha etkili hale getirmek ve dersin uygulanabilirliğini iyileştirmek için önemlidir. Araştırmadan elde edilecek sonuçları, eğitimcilerin, okul yöneticilerinin ve eğitim politika yapıcılarının gelecekteki eğitim programlarını tasarlarırken köy ve şehirde yaşayan öğrencilerin ihtiyaçlarını daha iyi anlamalarına yardımcı olabileceği düşünülmektedir. Bu, eğitim sistemlerini daha kapsayıcı hale getirmek için önemlidir.

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden karşılaştırmalı araştırma deseni kullanılmıştır. Karşılaştırmalı araştırma deseninin amacı, bir değişkenin iki veya daha fazla grup arasındaki farkını bulmaktır. Bir başka deyişle bir gruptaki bağımlı değişkenin, başka bir gruptan farklı olup olmadığını incelemektir. Bu tip bir araştırmada araştırmacı iki veya daha çok grubu tanımlayıcı bir özellikleri ile karşılaştırır (McMillan vd., 2014). Bu araştırmada şehirde okuyan öğrenciler ile köyde okuyan öğrenciler hayat bilgisi başarıları ve tutumu yönünden karşılaştırılarak; karşılaştırmalı yöntem kullanılmıştır.

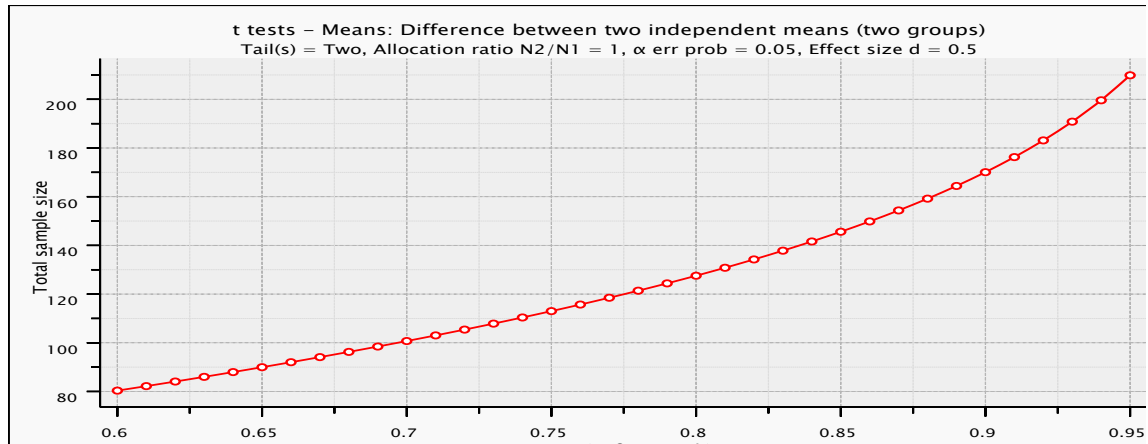
2.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu Bingöl ilinde öğrenim gören ilköğretim 3. Sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmanın çalışma grubu uygun örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Evrende yer

alan çalışma grubunun benzeşik durumda olan alt kümelerinden amaca uygun ulaşılabilir. Örneklem yöntemi ile belirlenmiştir (Frankel & Wallen, 2006). Bu amaç doğrultusunda Bingöl İli şehir merkezinden ve merkez ilçesi köylerinden veriler toplanmıştır. Toplanan veriler aşağıda pasta grafiği ile gösterilmiştir. Bu çalışmanın evreni Bingöl merkez ilçesinde okuyan 2534 tane 3. sınıf öğrencisi ile köylerde okuyan 717 tane 3.sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmalarda örneklem büyüklüğü belirlenirken genel olarak hata payı 0.05, testin gücü 0.80 olarak kabul edilir (Lakens, Adolphi, et al., 2018). Örneklem büyüklüğünü hesaplamak için G-Power yazılım programı kullanılmıştır. İlgili literatür dikkate alınarak araştırmada örneklem büyüklüğünü belirlemek için etki değeri $d=0.5$, hata payı=0.05, testin gücü=0.80 olarak kabul edilmiştir. Örneklem büyüklüğünün evreni temsil etme gücü şekil 2’de verilmiştir.

Şekil 2

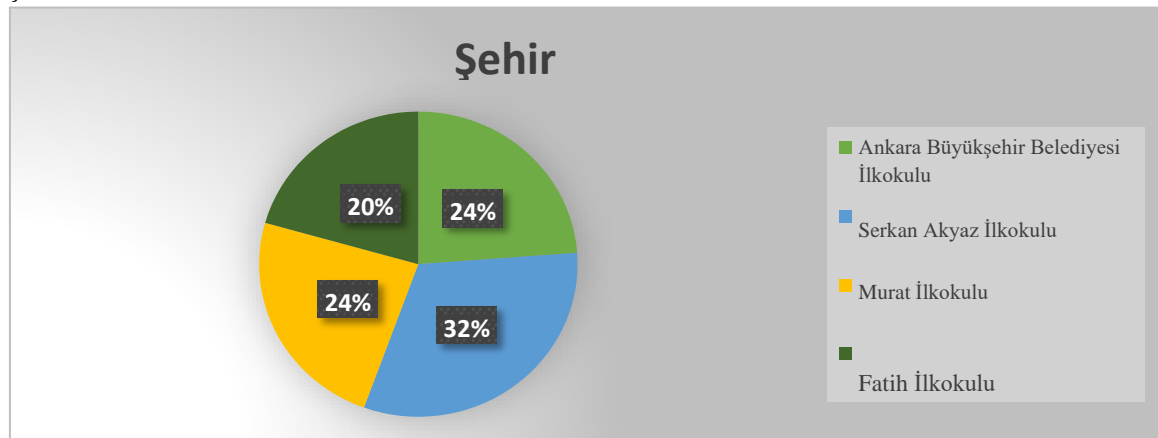
Örneklem Evreni Temsil Etme Gücü

Araştırmadaki, 252 katılımcı evreni temsil etme gücüne sahiptir. Testin gücünü 0.80 almamıza rağmen 252 veri yaklaşık olarak 0.95 denk gelmektedir. Bu sayının evreni temsil etmesi için yeterli olduğu düşünülmüştür.

Şekil 3

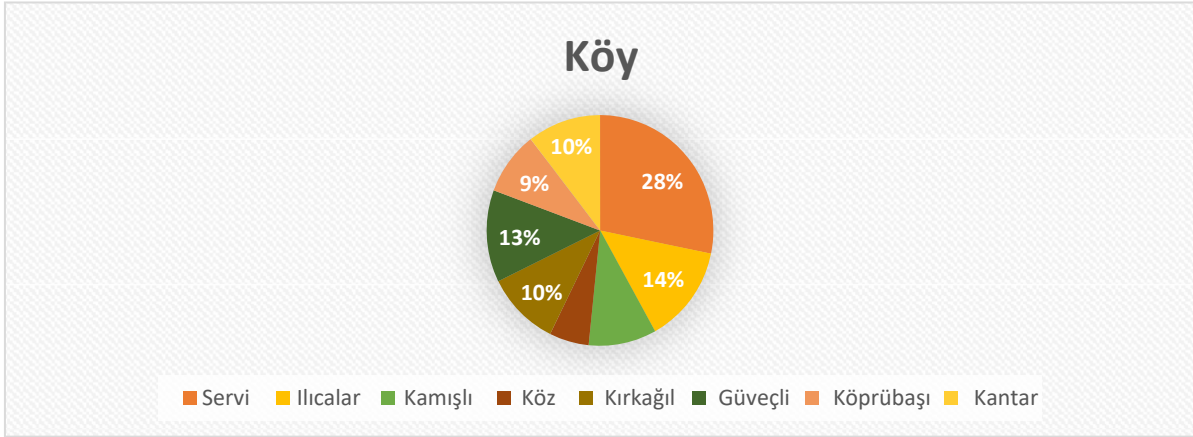
Şehir Merkezi Verileri

Araştırmanın çalışma grubunu, Bingöl ili merkez ilçesinden: Ankara Büyükşehir Belediyesi İlkokulundan 30 (%24), Serkan Akyaz İlkokulundan 40 (%32), Murat İlkokulundan 30 (%24), Fatih İlkokulundan 26(%20) oluşturmaktadır.

Şekil 4

Köy Verileri

Bingöl Merkez Köyleri: Servi 35 (%28), Ilıcalar 17 (%14), Kamışlı 12 (%10), Köz 7 (%6), Kırkağıl 15 (%10), Güveçli 16 (%13), Köprübaşı 11 (%9), Kantar 13 (%10) olmak üzere köylerden 126 tane veri toplanmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak hayat bilgisi tutum ölçeği ile ilkokul 3. sınıf ilk iki üniteyi kapsayan başarı testi kullanılmıştır.

2.3.1. Hayat Bilgisi Tutum Ölçeği

Bu ölçek Oker (2019) tarafından geliştirilmiştir. Araştırmacı bu ölçeği geliştirirken ilkokul 2 ve 3. Sınıfta okuyan onar öğrenciden hayat bilgisi dersine yönelik görüşlerini yazmalarını istemiş. Bu işlemden sonra araştırmacı 32 maddeden oluşan bir soru havuzu oluşturmuştur. Ölçeğin Türkçe yönünden anlaşılır olmasını sağlamak için 2 akademisyenden yardım almıştır. Ölçeği üçlü likert formatında hazırlamıştır. Bu dereceler sırasıyla “Katılıyorum (3)”, “Kısmen Katılıyorum (2)”, “Katılmıyorum (1)” şeklindedir. Ölçeğin uygulanabilirliğine yönelik 8 akademisyenden görüş almıştır. Araştırmacı görüşleri dikkate alarak havuzdan 4 madde çıkarmıştır. Böylece geriye kalan 28 ölçek maddesi, 355 öğrenciye uygulandıktan sonra ölçeğin alt %27 ve üst %27’lik gruplarına t-testi uygulanmış. Faktör analizi ve madde toplam korelasyon puanlarını hesaplayarak 12 maddenin çıkarılmasına karar vermiştir. Ölçekte uygulamak ve veri toplamak için 16 madde kalmıştır. Araştırmacı ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısını 801 bulmuştur. Faktörlerin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısını sırasıyla; 740, 729 ve 663 şeklinde hesaplanmıştır. Faktörlerin Cronbach Alpha doğrulayıcı faktör analizleri sırasıyla; 770, 808 ve 713 şeklinde hesaplanmıştır. İlgili araştırmada ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlık 773 bulunmuştur. Faktörlerin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısını sırasıyla; 743, 724 ve 705 bulunmuştur. Faktörlerin Cronbach Alpha doğrulayıcı faktör analizleri sırasıyla; 730, 712 ve 682 bulunmuştur.

2.3.2. Başarı Testi

Başarı testi geliştirilirken test geliştirme aşamaları sırası ile takip edilmiştir. Test geliştirme sürecine ilişkin adımlar aşağıda belirtilmiştir (Emirtekin, vd. 2020).

1. Amacın belirlenmesi: Başarı testinin ilkokul 3. sınıfta okuyan öğrencilerin hayat bilgisi dersi, “okulumuzda hayat” ve “evimizde hayat” ünitelerinde yer alan kazanımlarını akademik yönden ölçmesi amaçlanmıştır.

2. Kazanımların belirlenmesi ve belirtke tablosunun oluşturulması: Başarı testinin kapsam geçerliliği için “okulumuzda hayat” ünitesinde yer alan 10 kazanım ve “evimizde hayat” ünitesinde yer alan 8 kazanıma yer verilmiştir.

3. Madde havuzunun oluşturulması: madde havuzu oluşturmak için. 3. Sınıf hayat bilgisi dersi ilk iki ünitesi olan “okulumuzda hayat” ünitesinde yer alan 10 kazanım ve “evimizde hayat” ünitesinde yer alan 8 kazanım baz alınarak 40 soruluk bir madde havuzu oluşturulmuştur. Soruların kazanımları temsil etmesine dikkat edilmiştir.

4. Maddelerin gözden geçirilmesi, uzman görüşlerinin alınması ve Yazım Denetimi: Bu adımda hazırlanan testin kazanımları ölçüp ölçmediği, seviye uygunluğu, dil ve yazım uygunluğu, teknik doğruluğu vb. yönlerden alanda çalışan öğretmenlerin görüşüne sunulmuştur. Görüş almak için Bingöl Ankara Büyükşehir Belediyesi İlkokulu’nda görev yapan 5 öğretmene sorulmuştur. Düzeltme formunda uygundur, uygun değildir şeklinde belirtmeleri istenmiştir. Uygun olmayan maddelerin neden uygun olmadığını belirtmeleri istenmiştir. Uzman görüşü sonucunda gerekli görülen düzenlemeler yapılmıştır. Uzman görüşünden sonra 8, 9, 32 ve 34. Soruda düzenleme yapılmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda 7. soru ve 10. soru testten çıkarılmıştır.

5. Deneme testinin hazırlanması: Bu aşamada test için yönergeler hazırlanmış. Test soruları sıralanmış. Soruların kazanımları ve üniteleri dengeli bir şekilde dağılımına dikkat edilmiştir. Test uygulanacak sınıf için ön deneme testi olarak hazırlanmıştır.

6. Uygulama: Test ön uygulama olarak Bingöl Ankara Büyükşehir Belediyesi İlkokulunda okuyan 3. sınıflara uygulanmıştır. Bu uygulama ile elde edilen sonuçlar doğrultusunda testin analizleri yapılmıştır. Uygulama yapıldıktan sonra madde ayırt edicilik indeksi düşük olduğu için 17 tane doğru ve yanlış sorusu testten çıkarılmıştır.

7. Madde güçlük ve ayırt edicilik analizi: Testte 7 tane çoktan seçmeli soru, 1 tane yönlendirmeli şekil sorusu ve 13 tane de boşluk doldurma sorusu yer almaktadır. Testte yer alan maddelerin özellikleri aşağıdaki tabloda verilmiştir. Doğru ve yanlış sorularında şans faktörlerinin fazla olması, geçerlilik güvenirliliğinin düşük olması sebeplerinden dolayı testten çıkarılmışlardır. Geriye kalan 21 sorunun özellikleri aşağıda verilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1

Başarı Testinde Yer Alan Maddelerin Özellikleri

Soru No	Soru Türü	Bilgi Türü	Madde Güçlük İndeksi	Madde Ayırt Edici İndeksi	Alındığı Kaynak	Kazanımı
1	Çoktan Seçmeli	Hatırlama	0.88	0.36	MEB çalışma kitabı	1.Ü, 1. K
2	Çoktan Seçmeli	Değerlendirme	0.94	0.32	MEB çalışma kitabı	1.Ü, 5.K
3	Çoktan Seçmeli	Bilgi	0.85	0.45	MEB çalışma kitabı	1.Ü, 3.K
4	Çoktan Seçmeli	Anlama	0.65	0.46	MEB çalışma kitabı	1.Ü, 6.K
5	Çoktan Seçmeli	Anlama	0.35	0.50	MEB çalışma kitabı	1.Ü, 7.K
6	Çoktan Seçmeli	Yeniden Oluşturma	0.79	0.36	MEB çalışma kitabı	2.Ü, 7.K
7	Çoktan Seçmeli	Hatırlama	0.79	0.45	MEB çalışma kitabı	1.Ü, 9.K
8	Şekilli Soru	Değerlendirme	0.68	0.42	MEB çalışma kitabı	1.Ü, 4.K
9	Boşluk Doldurma	Bilgi	0.88	0.45	Hayat Bilgisi ders kitabı (Birdoğan)	2.Ü, 5.K
10	Boşluk Doldurma	Anlama	0.94	0.31	Hayat Bilgisi ders kitabı (Birdoğan)	2.Ü, 6. K
11	Boşluk Doldurma	Anlama	0.82	0.63	Hayat Bilgisi ders kitabı (Birdoğan)	2.Ü, 8.K

12	Boşluk Doldurma	Anlama	0.71	0.46	Hayat Bilgisi ders kitabı	2.Ü, 2.K
13	Boşluk Doldurma	Anlama	0.72	0.50	Hayat Bilgisi ders kitabı	2.Ü, 4.K
14	Boşluk Doldurma	Hatırlama	0.82	0.47	Hayat Bilgisi ders kitabı	2.Ü, 1.K
15	Boşluk Doldurma	Anlama	0.73	0.36	MEB çalışma kitabı	1.Ü, 1.K
16	Boşluk Doldurma	Bilgi	0.83	0.53	MEB çalışma kitabı	2.Ü, 3.K
17	Boşluk Doldurma	Anlama	0.67	0.68	MEB çalışma kitabı	1.Ü, 4.K
18	Boşluk Doldurma	Anlama	0.61	0.8	MEB çalışma kitabı	1.Ü, 2.K
19	Boşluk Doldurma	Anlama	0.72	0.77	MEB çalışma kitabı	1.Ü, 7.K
20	Boşluk Doldurma	Hatırlama	0.70	0.91	MEB çalışma kitabı	1.Ü, 8.K
21	Boşluk Doldurma	Bilgi	0.73	0.9	MEB çalışma kitabı	1.Ü, 10.K

Testte yer alan her bir sorunun Bloom'un taksonomisindeki bilgi türleri dikkate alınarak verilmiştir (Bloom, 1956). Testte yer alan her bir maddenin madde güçlük indeksi ve madde ayırt edicilik indeksi ayrı ayrı hesaplanmıştır. Bu sonuçlar kullanılırken referans alınan ölçütler aşağıda tablolar halinde verilmiştir (Crocker & Algina, 2008; Ebel, 1965) (Tablo 2, Tablo 3).

Tablo 2

Madde Ayırt Edicilik İndekslerine Göre Maddelerin Özellikleri

Madde Ayırt Edicilik İndekslerine Göre Ölçütler	Madde Ayırt Ediciliğine Göre Seçimi
≤ 0.19	Bu ölçütteki bir madde teste alınmamalı
0.20 – 0.29	Bu ölçütteki bir madde düzeltilerek teste alınabilir.
0.30 – 0.39	Bu ölçütteki bir madde teste alınabilir. Ya da hafif düzeltme yapılabilir.
≥ 0.40	Bu ölçütteki bir madde düzeltme yapılmadan teste alınabilir

Tablo 3

Madde Güçlük İndekslerine Göre Maddelerin Derecesi

Madde Güçlüğüne Göre İndeksler	Soruların Derecesi
0.00 – 0.29	Zor
0.30 – 0.49	Orta güçlükte
0.50 – 0.69	Kolay
0.70 – 1.00	Çok kolay

Sınavda 7 soruluk çoktan seçmeli 1 tane yönlendirmeli şekil sorusu 13 tane de boşluk doldurma sorusu vardır. 7 soruluk çoktan seçmeli soru için (standart sapma 1.3), (ortalama güçlüğü 0.8), (ortalama ayırt ediciliği 0.4), (güvenirlilik Kuder-Richardson 20 (KR-20), 0.5) olarak bulunmuştur. 13 maddelik boşluk doldurma sorusu için (standart sapma; 3.05), (ortalama güçlüğü; 0.76), (ortalama ayırt ediciliği; 0.8), (güvenirlilik Kuder-Richardson 20 (KR-20); 0.7) olarak bulunmuştur. Güvenirlilik çalışmaları excel programı kullanılarak yapılmıştır.

Başarı testi; 7 tane çoktan seçmeli sorudan her biri 10'ar puandan, 1 tane yönlendirmeli şekil sorusu 17 puan ve 13 tane de boşluk doldurma sorusundan her birisi 1 puandan hesaplanarak 100 puan üzerinden değerlendirilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Veriler analiz edilirken araştırmanın soruları göz önüne alınmıştır. Araştırma sorularına göre toplanan veriler analiz edilmiştir. Analizde tanımlayıcı istatistiklerden frekans, yüzde, standart sapma kullanılmıştır. Karşılaştırma yapmak için analizde kestirimsel istatistiklerden bağımsız gruplar için t- testi kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan analizler Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4

Araştırmanın Soruları ve Sorulara Yönelik Kullanılacak İstatistik Yöntemler

Araştırma Sorusu	Veri Toplama Aracı	Veri Analizi Türü
Hayat bilgisi dersine yönelik tutumları ne düzeydedir?	Hayat Bilgisi Tutum Ölçeği	Frekans, yüzde, standart sapma (betimsel istatistik)
Hayat bilgisi dersindeki başarıları ne düzeydedir?	Başarı Testi	Frekans, yüzde, standart sapma (betimsel istatistik)
Hayat bilgisi dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?	Hayat Bilgisi Tutum Ölçeği	Bağımsız gruplar t-testi Etki büyüklüğü
Hayat bilgisi dersindeki başarıları arasında anlamlı bir fark var mıdır?	Başarı Testi	Bağımsız gruplar t-testi Etki büyüklüğü

Bir araştırma için bağımsız gruplar t-testi yapmadan önce aşağıdaki kontrol listesine bakılması gereklidir (Kilmen, 2022). Bunlar şu şekilde sıralanabilir:

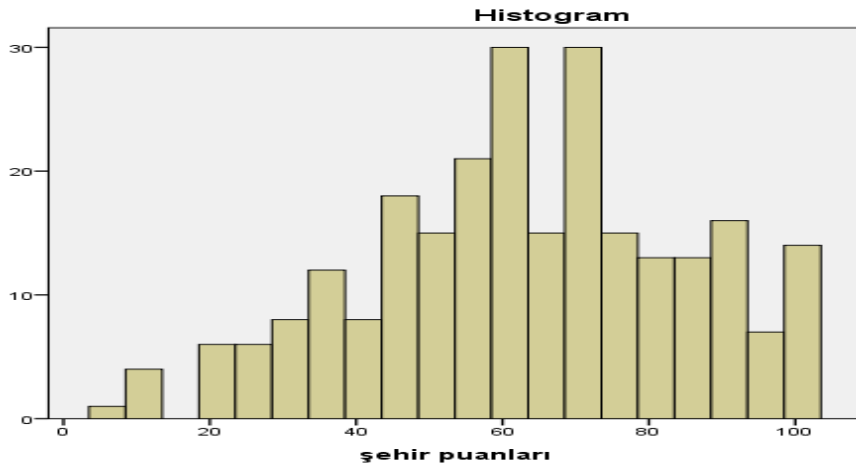
1. İki grup arasındaki farka bakılmalı,
2. Gruplar birbiri ile ilişkisiz olmalı,
3. Bir bağımlı değişkenin olmalı,
4. Bağımlı değişkenin en az eşit aralık ölçeği düzeyinde ölçülmüş olmalı,
5. Normallik testine bakılmalı

Yukarıdaki şartlara bakıldığında başarı testi ve tutum ölçeği için sağlandığı görülmüştür.

Başarı testi puanlarının normalliği: istatistik analizler yapılmadan verilerin normallik değerlerine bakılmıştır. Yapılan Kolmogorov-Smirnov normallik testi sonucunda şehirden ve köylerden toplanan verilerin başarı puanları için $p > 0.05$ bulunmuştur. Bu bulgu verilerin normal dağıldığını göstermektedir. Normallik ölçülerine ek olarak histogram ve Q-Q Plot grafiği sonuçları aşağıda verilmiştir.

Şekil 4

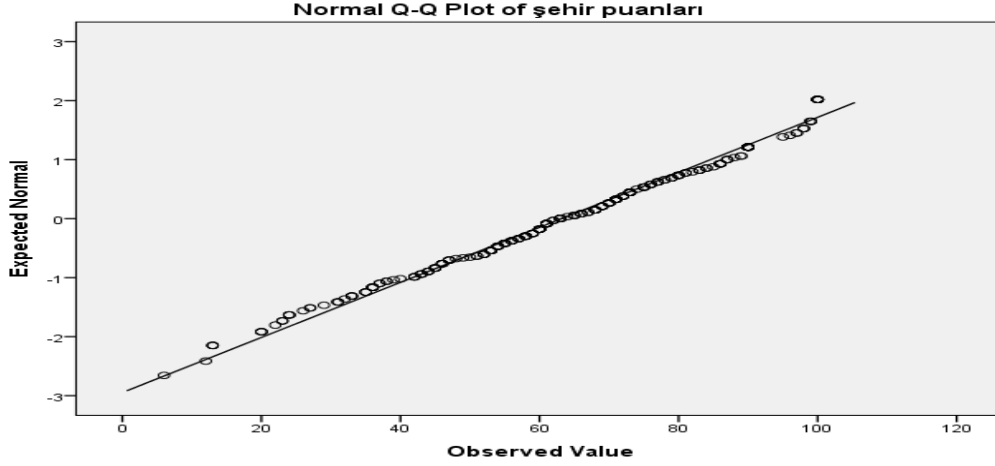
Başarı Testi Normallik Histogram Grafiği

Histogram grafiğinden başarı testi puanlarının dağılımına bakıldığında normal olarak dağıldığı görülür (Can, 2022).

Şekil 4

Şehir Q-Q Plot Grafiği

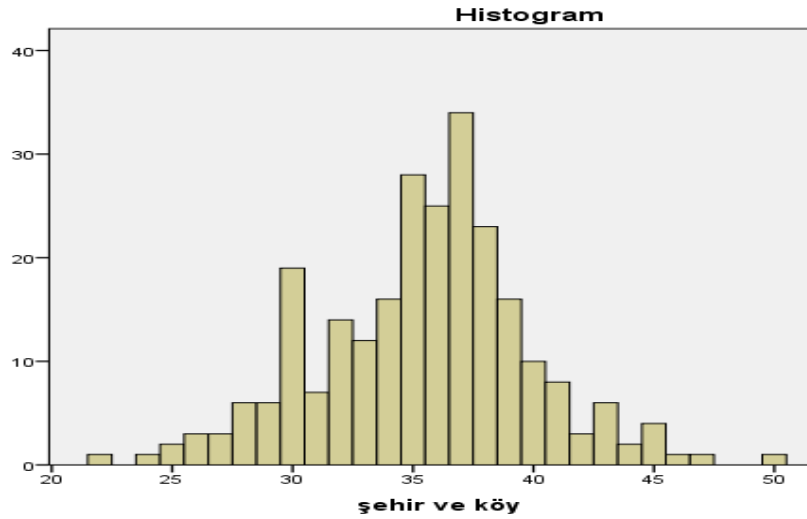

Normal Q-Q Plot of puan grafiğine bakıldığında verilerin normal olarak dağıldığı görülür (Can, 2022).

Tutum ölçeği puanlarının normalliği: tutum ölçeği için istatistik analizler yapılmadan verilerin normallik değerlerine bakılmıştır. Yapılan Kolmogorov-Smirnov normallik testi sonucunda şehirden ve köylerden toplanan verilerin tutum ölçekleri $p < 0.05$ bulunmuştur. Bu durumda verilerin normal kabul edilebilmesi için; mod, medyan ve ortalamanın birbirine yakın çarpıklık ve basıklık değerlerinin ise -1.96 ile $+1.96$ arasında olması gerekmektedir (Can, 2022). Tutum ölçeklerinin ortalaması 35.44; modu 36, medyanı 35 çıkmıştır. Ayrıca çarpıklık (-.179); basıklık (.405) bulunmuştur. Bu değerlere bakılarak verilerin normal dağıldığı kabul edilmiştir. Çarpıklık ve basıklığa ek olarak histogram ve Q-Q Plot grafiği aşağıda verilmiştir.

Şekil 5

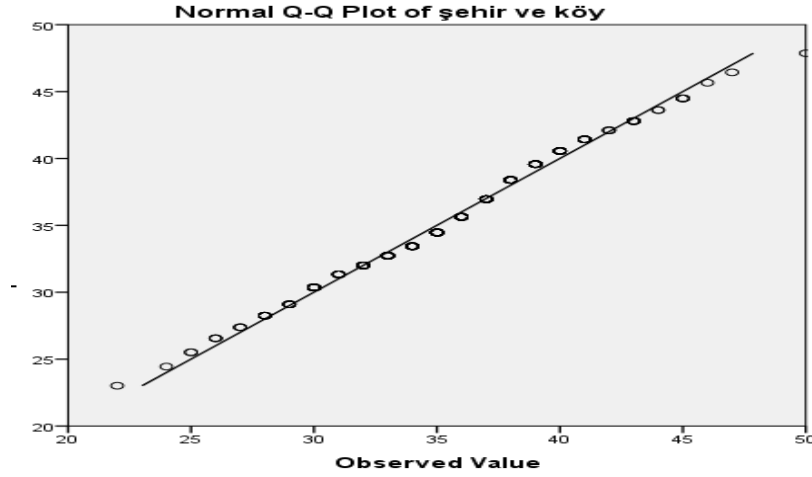
Tutum Puanları Histogram

Histogram grafiğinden tutum ölçeği puanlarının dağılımına bakıldığında. Biraz sola çarpık (Can, 2022) olmasına rağmen normale yakın dağıldığı görülmüştür.

Şekil 6

Tutum Puanları Q-Q Plot

Normal Q-Q Plot of puan grafiğine bakıldığında verilerin normale yakın olarak dağıldığı görülmüştür (Can, 2022).

BULGULAR

3.1. 1. Analiz

İlkokulu şehir merkezinde ve köyde okuyan öğrencilerin hayat bilgisi dersine yönelik başarıları ne düzeydedir? Araştırmadan elde edilen veriler Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5

İlkokulu Şehir Merkezinde ve Köyde Okuyan Öğrencilerin Hayat Bilgisi Dersi Başarılarına Yönelik Betimsel İstatistikleri

	n	\bar{x}	Ranj	Medyan	SS	Mod	Min	Max	Sum
Şehir	126	67.03	87	69.50	1.85	90	13	100	8446
Köy	126	59.29	94	60.00	1.91	60	6	100	7470

Tablo 5, şehir merkezinde okuyan öğrenciler ile köyde okuyan öğrencilerin başarılarını gözlemek amacıyla (n=126) veri şehir merkezinden ve (n=126) veri köyden elde edildiğini göstermektedir. Alınan notların ortalamaları; şehir merkezi için (\bar{x} =67.03); köy için (\bar{x} =59.29)'dir. Buda şehir merkezindeki öğrencilerin ortalamalarının daha yüksek olduğunu göstermektedir. Şehir merkezinde alınan en düşük puan (min=13), köylerden toplanan verilerde alınan en düşük puan (min=6)'dır. Şehir merkezinde ve köy merkezinde alınan en yüksek puan (max=100)'dür. Şehir merkezinde alınan puanların ranjı (ranj=87), medyanı (medyan= 69.50), standart sapması (ss=1.85), modu (mod=90)'dır. Köyde alınan puanların ranjı (ranj=94), medyanı (medyan= 60), standart sapması (ss=1.91), modu (mod=60)'tır. Şehir merkezinde alınan toplam puan 8446, köylerden toplanan verilerde alınan toplam puan 7470'dir.

3.2. 2. Analiz

İlkokulu köyde okuyan ve şehir merkezinde okuyan öğrencilerin hayat bilgisi dersindeki başarıları arasında anlamlı bir fark var mıdır? Araştırmadan elde edilen veriler Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6

İlkokulu Köyde Okuyan ve Şehir Merkezinde Okuyan Öğrencilerin Hayat Bilgisi Dersindeki Başarıları Arasındaki Farklar

Gruplar	n	\bar{x}	s	t	p
Şehir	126	67.03	20.8	2.91	.004
Köy	126	59.29	21.5		

Tablo 6 incelendiğinde grupların puan ortalamaları için şehirden toplanan verilerin puan ortalamasının ($\bar{x} = 67.03$) ve köyden toplanan verilerin puan ortalamasının ($\bar{x} = 59.29$) olduğu görülmektedir. Öğrencilerin hayat bilgisi dersi başarısına ilişkin farka ilişkin [$t=2.91, p=.004$] bulunmuştur. $P < .05$ olduğu için bu iki grup arasında anlamlı fark bulunmuştur. Bu fark hayat bilgisi dersinde şehirde eğitim gören çocukların köyde eğitim gören çocuklardan daha başarılı olduğunu göstermektedir. Etki büyüklüğü ise test sonucunda hesaplanarak ($d=0.39$) olarak bulunmuştur. Etki büyüklüğü 0.2 ise küçük, 0.5 ise orta ve 0.8 ise büyük etki olarak kabul edilebilir (Green & Salkind, 2012). Bu araştırma için bulunan etki değeri orta düzeye yakındır.

3.3. 3. Analiz

İlkokulu şehir merkezinde ve köyde okuyan öğrencilerin hayat bilgisi dersine yönelik tutumları ne düzeydedir? Araştırmadan elde edilen veriler Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7

İlkokulu Şehir Merkezinde ve Köyde Okuyan Öğrencilerin Hayat Bilgisi Dersi Tutumlarına Yönelik Betimsel İstatistikleri

	n	\bar{x}	Ranj	Median	SS	Mod	Min	Max	Sum
Şehir	126	33.62	25	34.00	4.09	36	21	46	4236
Köy	126	34.77	21	35.00	3.98	36	23	44	4381

Şehir merkezinde okuyan öğrencilerin ve köyde okuyan öğrencilerin hayat bilgisine karşı tutumları Tablo 7 gösterilmiştir. Tablo incelendiğinde 126 tane şehir merkezinden, 126 tane köyden veri toplanmıştır. Alınan notların ortalamaları şehir merkezi için ($\bar{x} = 33.62$); köy için ($\bar{x} = 34.77$)'dir. Köy köy merkezindeki öğrencilerin ortalamalarının daha yüksek olduğunu göstermektedir. Şehir merkezinde alınan en düşük puan (min= 21), köylerden toplanan verilerde alınan en düşük puan (min=23)'tür. Şehir merkezinde toplanan en yüksek puan (max=46) ve köy merkezinde alınan en yüksek puan (max=44)'dür. Şehir merkezinde alınan puanların ranjı ranj=25), medyanı (medyan=34.00), standart sapması (ss=4.09), modu (mod=36)'dır. Köyde alınan puanların ranjı (ranj=21), medyanı (medyan=35.00), standart sapması (ss=3.98), modu (mod=36)' dir. Şehir merkezinde alınan toplam puan 4236, köylerden toplanan verilerde alınan toplam puan 4381'dir.

3.4. 4. Analiz

İlkokulu köyde okuyan ve şehir merkezinde okuyan öğrencilerin hayat bilgisi dersindeki tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır? Araştırmada elde edilen veriler Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8

İlkokulu Köyde Okuyan ve Şehir Merkezinde Okuyan Öğrencilerin Hayat Bilgisi Dersindeki Tutumları

Gruplar	n	\bar{x}	s	t	p
Şehir	126	33.62	4.09	-2.264	.024
Köy	126	34.77	3.98		

Tablo 8 incelendiğinde grupların puan ortalamaları için şehirden toplanan verilerin puan ortalamasının ($\bar{x} = 33.62$) ve köyden toplanan verilerin puan ortalamasının ($\bar{x} = 34.77$) olduğu görülmektedir. Elde edilen bu ortalamalar arasında anlamlı bir fark olup olmadığı bağımsız gruplar t-testi ile analiz edilmiştir. t-testi sonucuna bakıldığında [$t = -2.264$; $p = .024$] bulunmuştur. $P < .05$ olduğu için bu iki grup arasında anlamlı fark bulunmuştur. Bu bulgu köyde eğitim gören çocukların hayat bilgisi dersine karşı tutumunun, şehirde eğitim gören çocukların hayat bilgisine karşı tutumundan daha yüksek olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak köyde yaşayıp eğitim gören çocukların şehirde yaşayıp eğitim gören çocuklara göre daha hayat bilgisi dersine yönelik daha olumlu tutuma sahip oldukları söylenebilir. Etki büyüklüğü ise test sonucunda hesaplanarak ($d = 0.28$) olarak bulunmuştur. Etki büyüklüğü 0.2 ise küçük, 0.5 ise orta ve 0.8 ise büyük etki olarak kabul edilebilir (Green & Salkind, 2012). Bu araştırma için bulunan etki değeri küçük düzeydedir.

TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada şehirde yaşayan çocuklar ile köyde yaşayan çocukların; hayat bilgisi dersine yönelik başarıları ve tutumları karşılaştırılmıştır. Okula giden çocukların başarılı olması eğitimin bir amacıdır. Burada sözü edilen başarı, akademik başarıdan ziyade bilgi beceri ve değerlerin kazanılmasını sağlayan başarıdır (Bayırlı, 2022). Bu dersten kazanılan başarılar sonraki yaşamda, iş hayatını da etkilemektedir. Bu ders yaşam becerilerinin edinilmesine yardımcı olur (Elgün, 2022). Güngör ve Kocbeker-Eid, (2021) Yaşam biçimi çocukların başarılarını, bakışlarını ve tutumlarını etkilemektedir. Köyde yaşayan ailelerin eğitime karşı bakışları olumlu ise çocuklarında başarıları olumlu olmaktadır. Kardeş sayısının fazla olması, köye giden öğretmenin tutumu ve çocuğun ev ekonomisine katkı yapmasının beklenmesi gibi nedenlerden dolayı köydeki çocukların akademik başarıları düşük olabilir. Bunun yanı sıra çocuklar hayvan güderek ev ekonomisine katkı sağlarlar. Çocuklar bunu deneyimlerken bir sürü yaşamsal bilgi ve beceri edinirler. Buda onların tutumlarına yansır. Köyde yaşamak bir anlamda imkansızlıklar içinde yaşamaktır. Bu literatürden hareketle imkansızlıkların başarısızlık getirebileceği söylenebilir. Araştırmadan elde edilen bulgular bu bilgileri destekler niteliktedir. Köyde yaşayan çocuklar, şehirde yaşayan çocuklara göre hayat bilgisi dersine karşı daha olumlu bir tutum geliştirmelerine rağmen başarı yönünden daha düşük puanlara sahiptir. Bu duruma köydeki imkansızlıklar, öğretmenlerin daha deneyimsiz olması, ebeveynlerin eğitime bakış açılarının sebep olduğu düşünülebilir. Bu durumun başka bir sebebi olarak köyde yaşayan çocukların hayatla iç içe olması şehirdeki çocuklara göre daha olumlu tutum geliştirmelerine neden olmuş olabilir.

Hayat bilgisi dersi bir yandan da çocuklara üst düzey düşünme becerilerini kazandırmayı amaçlar. Dersin kazanımları bunu göstermektedir. Bu amaçlar bireylerin sadece okulda değil hayatın her alanında karşısına çıkabilecek problemleri çözmesine yardımcı olacaktır. Bu da

beraberinde başarıları getirecektir (Elgün, 2022). Simsar (2018), yaptığı çalışmada; genel anlamda Türk çocuklarının hayat bilgisi dersinin konularına ilgi duyduklarını söyler. Ancak dış faktörlerin çocukların öğrenmelerini ve tutumlarını etkilediğini belirtir. Eğitimin bir parçası olan tutumlar öğrenme üzerinde etkilidirler. Bireylerin kararlı tutumları onların başarılı olmalarını sağlayacaktır. Burada öğretmene büyük iş düşmektedir. Öğretmen dersini çocuklarını tutumunu artıracak şekilde planlamalı ve çocukları başarı yönünden motive etmelidir (Durdukoca & Önal, 2020). Köyde eğitim gören öğrencilerin başarı düşüklüğünün bir diğer nedeni, olumlu bir tutuma sahip olmalarına rağmen, aileleri tarafından yeterince motive edilmemiş olma olasılığıdır. Yapılan araştırmalar köy ve şehirlerdeki eğitim başarısının farklı olduğunu göstermektedir (İnce, 2012). Yurtbakan ve Altun, (2019) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin hayat bilgisi dersini önemli dersler sıralamasında ilk sıralara yerleştirmediklerini ortaya koymuştur. Bu yönüyle öğretmenlerin bu tutumu araştırma sonucunu etkilemiş olabilir.

Öğrencilerin kültürleri başarılarını ve tutumlarını etkilemektedir (Simsar, 2018). Köyde çalışan öğretmenin köyün kültürüne yabancı olması eğitim ve öğretimi olumsuz yönde etkilemektedir. Kültürel farklılık eğitim sürecindeki verimliliği düşürmektedir (Sidekli, 2015). Köye gelen öğretmenin köyün kültürüne yabancı olması öğrencilerin başarılarını etkilemiş olabilir. Bunun sonucunda şehirdeki çocuklar köydeki çocuklardan başarılı çıkmış olabilir.

Bu konuda yapılan araştırmalar öğretmenlerin çocuklar ile uzun süre çalışmaları halinde çocukların fen dersindeki başarılarını artırdığını göstermektedir (Simsar, 2018). Çalışmamızda şehirde yaşayan öğretmenler buldukları okullarda daha uzun süre çalışmaktadırlar. Köyde çalışan öğretmenlerin ise süresi dolunca tayin istemeleri nedeni ile şehirdeki çocukların başarıları yüksek çıkmış olabilir.

Çocukların ilgisini çekecek etkinliklerin yapılması o derse karşı ilgisini ve tutumunu artıracaktır. Bu konuda gösterilen çaba son derece önemlidir. Bunun daha çok çocukların doğuştan getirdikleri merak ve yaşantılarından kaynaklandığını göstermektedir. İlkokulda bir dergiye abone olmaları çocukları başarı konusunda motive edebilir fen derslerine karşı daha olumlu tutum geliştirmelerine destek olabilir (Cermik & Fenli-Aktan, 2020). Beyin fırtınası gibi teknikler kullanmak çocukların başarılarını artırabilir. Farklı yöntem ve teknik kullanmak öğrencilerin olaylara farklı yönlerden bakmalarını sağlar (Altıparmak & Eryılmaz-Mustu, 2021). Bu araştırma için düşündüğümüzde köydeki eğitimin geleneksel yöntemle yapılması daha az tekniğin kullanılması gibi nedenlerden dolayı çocukların başarılarında düşük puanlara sebep olmuş olabilir. Bu araştırmanın yalnızca Bingöldeki öğrencilerle yapılması bu çalışmanın bir sınırlılığıdır.

Araştırmanın bulguları ve sonucu doğrultusunda aşağıdaki öneriler yapılmıştır.

- Bundan sonra yapılacak olan araştırmalarda köyde öğrenim gören öğrenciler ve şehir merkezinde eğitim gören öğrencilerin hayat bilgisi dersindeki başarılarını ve tutumlarını uzun süreli olarak izlenmesi önerilir.
- Bundan sonra yapılacak olan planların köy ve şehirdeki öğrencileri kapsayacak şekilde olması önerilir.
- Sonraki araştırmalarda köyde görev yapan öğretmen ve şehirde yaşayan öğretmenlerin hayat bilgisi tutumları karşılaştırılabilir.
- Bundan sonra yapılacak olan araştırmalarda köyde ve şehir merkezinde eğitim gören öğrencilere yönelik daha etkili eğitim verme konusunda araştırmalar yapılabilir.
- Bundan sonra yapılacak olan araştırmalarda eğitim sosyolojisi gibi alanlardan destek alınarak disiplinler arası alanda araştırmalar yapılması önerilir.
- Bundan sonra yapılacak olan araştırmalarda daha geniş bir örneklem grubu ile yapılması önerilir.
- Bundan sonra yapılacak olan araştırmalarda köyde eğitim gören öğrenciler ve şehir merkezinde eğitim gören öğrencilerin başka derslerde de karşılaştırılması önerilir.

KAYNAKÇA

- Ajzen, I. (2001). Nature and operation of attitudes. *Annual Review of Psychology*, 52(1), 27-58.
- Akbaş, V. (2021). Investigation of attitudes of students in different school types towards geography lesson according to various variables (Kastamonu example). *Social Scientific Centered Issues*, 3(1), 20-29.
- Akbayır, K. & İbrahim, E. (2016). Kırsal kesimde çalışan sınıf öğretmenlerinin matematik öğretiminde karşılaştıkları sorunlar. *Kesit Akademi Dergisi*, 4, 140-158.
- Altıparmak, T., & Eryılmaz-Mustu, Ö. (2021). The effects of scamper technique activities in the 8th grade simple machines unit on students' academic achievement, motivation and attitude towards science lessons. *International Journal of Educational Methodology*, 7(1), 155-170. <https://doi.org/10.12973/ijem.7.1.155>
- Araújo, J. L., Morais, C., & Paiva, J. C. (2021). Students' attitudes towards science: The contribution of a citizen science project for monitoring coastal water quality and (micro) plastics. *Journal of Baltic Science Education*, 20(6), 881-893. <https://doi.org/10.33225/jbse/21.20.881>
- Batmaz, O. (2022). Sınıf öğretmenlerinin gözünden hayat bilgisi ders kitapları. *TEBD*, 20(2), 342-367. <https://doi.org/10.37217/tebd.1047431>
- Bayırlı, H. & Köksal, H. (2022). 3.sınıf hayat bilgisi dersi başarı testi geliştirme: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(2), 86-99. <https://dergipark.org.tr/en/pub/pesausad/issue/71583/1101245>
- Baymur, A. F. (1937). *Hayat bilgisi öğretimi*. Devlet Basımevi.
- Bilasa, P. (2016). *Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının Tarihsel Gelişimi*. Semra Güven & Selahattin Kaymakçı, (Ed.). Pegem Akademi.
- Binbaşıoğlu, C. (2003). *Hayat bilgisi öğretimi*. Nobel Yayınevi.
- Birdoğan, R. & Akagün, B. (2022). *Hayat bilgisi ders kitabı*. Dizin Yayıncılık.
- Bloom, B.S., Engelharl, M.D, Fursı, E.J, Hill, W.H., & Krathsvohl, D R. (1956). *Taxonomy of educational objectives. Book I: Cognitive Daimin*.
- Bloom, B. S. (1979). *İnsan nitelikleri ve okulda öğrenme* (DA Özçelik, Çev.). Milli Eğitim Basımevi.
- Can, A.(2022). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. (10. Baskı). Pegem Akademi.
- Cermik, H., & Fenli-Aktan, A. (2020). Primary school students' attitudes towards science. *International Journal of Educational Methodology*, 6(2), 355-365. <https://doi.org/10.12973/ijem.6.2.355>
- Crocker L. M. & Algina J. (2008). *Introduction to classical and modern test theory*. Cengage Learning.
- Crocker, L. M., & Algina, J. (2008). *Introduction to classical and modern test theory* (Third Edith). Cengage Learning.
- Çetin, B. (2020). Sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi öğretimi tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14(32), 163-176. <https://doi.org/10.29329/mjer.2020.258.9>

- Demirel, O. (2011). *Eğitimde yeni yönelimler* (5. Baskı). Pegem Akademi.
- Deniz, A. G. K. (2003). Yazılı anlatım becerileri bakımından köy ve kent beşinci sınıf öğrencilerinin durumu. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13, 233.
- Durdukoca, S. F., & Önel, A. (2020). Determining the attitudes and metaphoric perception of prospective science teachers toward biology courses. *Asian Journal of Education and Training*, 6(2), 136-143. <https://doi.org/10.20448/journal.522.2020.62.136.143>
- Döndü, O. (2019). *Hayat bilgisi dersi tutum ölçeğinin geliştirilmesi ve öğrencilerin hayat bilgisi dersine yönelik tutumları ve görüşleri*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi.
- Ebel, R. L. (1965). *Measuring educational achievement* Prentice Hall. Inc. Englewood Cliffs, NJ.
- Ece, I. (2012). *Kırsal kesimde çalışan sınıf öğretmenlerinin matematik öğretiminde karşılaştıkları sorunlar*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
- Ekinci-Işık, D. (2007). *Hayat bilgisi öğretiminde proje tabanlı öğrenmenin akademik başarı, yaratıcı düşünme, kalıcılık, hayat bilgisi dersine karşı tutum düzeylerine etkisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Elgün, İ. Ö., & Uysal, F. (2022). Hayat bilgisi dersi öğretim programı kazanımlarının yaşam becerileri kapsamında incelenmesi. *Başkent University Journal of Education*, 9(2), 122-135.
- Emirtekin, E., Kışla, T., Polan, Ş., & Dönmez, O. (2020). Etkileşimli eğitsel video ve başarı testinin geliştirilmesi: IP adresi kavramı örneği. *Journal of Instructional Technologies and Teacher Education*, 9(1), 42-51.
- Fraenkel, J. R., Hyun, H. H. & Wallen, N. E. (2012). *How to design and evaluate research in education* (8. Edith). McGraw Hill.
- Genç, S. Z. (2005). İlköğretim 1. kademedeki okul-aile iş birliği ile ilgili öğretmen ve veli görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 227-243.
- Green, S. B., & Salkind, N. J. (2012). *Using SPSS for Windows and Macintosh: Analyzing and understanding data* (6th edition). Pearson.
- Gündoğan, A. (2021). Views and attitudes of primary school teachers towards life studies teaching. *Psycho-Educational Research Reviews*, 10(3), 322-335. https://doi.org/10.52963/PERR_Biruni_V10.N3.20
- Gungor, İ. & Kocbeker Erid, B. N. (2021). Being a student in a village primary school from an ethnographic perspective. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 28, 129-155.
- İnce, H. (2012). *Kırsal bölgelerde ve şehir merkezindeki öğrencilerin dönüşüm geometrisi anlama düzeylerinin ve uzamsal görselleştirme yeteneklerinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.
- Kabapınar, Y. (2007). *İlköğretimde hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Maya.
- Kilmen, S. (2022). *Eğitim araştırmacıları için SPSS uygulamalı istatistik*. (4. Baskı) Anı Yayıncılık.
- Koç, E. S. (2020). Yaşam becerilerinin hayat bilgisi dersi öğretim programlarında yer alma durumu. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(2), 605-624.

- Kuşaksız, H., Şavklıyıldız, M., & Turan, D. Köy okullarında görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitim döneminde karşılaştıkları sorunların incelenmesi. *Kamu Yönetimi ve Teknoloji Dergisi*, 4(1), 78-98.
- Lakens, D., Adolphi, F. G., Albers, C. J., Anvari, F., Apps, M. A. J., Argamon, S. E., Baguley, T., Becker, R. B., Benning, S. D., Bradford, D. E., Buchanan, E. M., Caldwell, A. R., Calster, B. V., Carlsson, R., Chen, S. C., Chung, B., Colling, L.J., Collins, G. S., Crook, Z. Cross, E. S.,... Zwaan, R. A. (2018). Justify your alpha. *Nature Human Behaviour*, 2, 168–171. <https://doi.org/10.1038/s41562-018-0311-x>
- Millî Eğitim Bakanlığı, (2022). *3. sınıf hayat bilgisi çalışma kitabı*. Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı.
- McMillan, J. & Schumacher, S. (2014). *Research in education: Evidence based practice* (7th Edith). Pearson.
- Pearson. Nikaj, İ. (2019). Building the city (village) of the future with school, young children and families. *Journal of Awareness*, 4(3), 359-366. <https://doi.org/10.26809/joa.4.027>
- Öztürk, S. (2022). *İlkokul öğretmenlerinin hayat bilgisi öğretim programına ilişkin görüşleri* [Tezsiz yüksek lisans raporu]. Pamukkale Üniversitesi.
- Özdemir, C. (2021). *Hayat bilgisi dersinde yer alan sorumluluk değeri ve iş birliği becerisinin kazandırılmasında uzman mantosu yaklaşımının etkisi*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Trabzon Üniversitesi.
- Özgüç, C. (2019). *İlkokul 2. sınıf hayat bilgisi dersi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Öztürk, S. (2022). *İlkokul öğretmenlerinin hayat bilgisi öğretim programına ilişkin görüşleri* [Tezsiz yüksek lisans raporu]. Pamukkale Üniversitesi.
- Perera, L. D. H. (2014). Parents' attitudes towards science and their children's science achievement. *International Journal of Science Education*, 36(18), 3021-3041.
- Sarıkaya, İ., Özgöl, M., & Yılar, R. (2017). Hayat bilgisi öğretimi tutum ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *İlköğretimonline*, 16(3), 992–1006. <https://doi:10.17051/ilkonline.2017.330237>
- Simsar, A. (2018). Early childhood turkish children's attitudes toward science. *International Journal of Progressive Education*, 14(3), 113-122. <https://doi.org/10.29329/ijpe.2018.146.8>
- Sönmez, Veysel. (2001). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı*. (9. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Tay, B. (2017). *Hayat bilgisi: hayatın bilgisi*. Tay, B. (Ed.), Etkinlik örnekleriyle hayat bilgisi öğretimi içinde (ss. 1-42). Pegem Akademi.
- Teksöz, H. (2022). *Sınıf öğretmenlerinin, hayat bilgisi öğretimine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. [Tezsiz yüksek lisans projesi]. Pamukkale Üniversitesi.
- Yurtbakan, E., & Altun, T. (2019). Sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi öğretimi tutumlarının uygulamaları ile karşılaştırılması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 1160-1176. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2019.19.49440-524876>

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Primary schools bear significant responsibility in the development of cognitive skills in addition to social and emotional abilities, such as children's abilities to know, understand, analyze, apply, evaluate, and create (Genç, 2005). In this context, the compulsory "Life Sciences" course taught in primary schools aims to support the holistic development of a student starting primary school, fostering the student's becoming a good individual and facilitating socialization (Çetin, 2018; Elgün & Uysal, 2022; Tay, 2017). The "Life Sciences" course, which principles itself on raising a good individual and a good citizen, is one of the fundamental courses in primary school (Binbaşıoğlu, 2003; Tay, 2017). Children in the primary school age exhibit characteristics of the concrete thinking period. Typically, their interest in human activities, family events, the working principles of machines and tools, the movements of the Moon and the Sun, the benefits of animals, and especially the causes of natural events, tends to increase (Baymur, 1937). The fundamental principles of the life sciences course aim to create lesson content by focusing on students' interests and needs, while also encouraging active participation by basing the content on current events and real-life situations in the immediate environment. These foundational principles ensure that the course is connected to daily life, engaging, and student-centered (Binbaşıoğlu, 2003).

Attitude is the emotion, thought, and behavior we have towards an object, event, person, or society (Şahin vd., 2010). Children acquire information on any subject they are interested in. Later, they form an emotional connection to that subject with the knowledge they have gained. They reflect this emotional connection in their behaviors or directly transform it into behavior. Over time, this evolves into an attitude (Durdukoca, 2020). The ultimate goal of life sciences is to equip students with positive attitudes and behaviors (Gündoğan, 2021).

This research aims to compare the attitudes and achievements towards life sciences lessons between urban students in the city center and students living in the village who are in the 3rd grade of primary school.

Attitudes acquired at an early age influence our future lives. Therefore, it is important to investigate and compare the attitudes and achievements towards life sciences lessons of children living in villages and those in urban centers due to factors such as differences in social life and variability in opportunities. It is believed that this research will provide an opportunity to understand educational inequalities and differences between students living in villages and cities. This understanding could contribute to designing education policies in a more balanced way and helping each student realize their full potential. This perspective underscores the significance of this research. Additionally, the purpose of this research is to assess students' attitudes toward life sciences lessons. This is important for increasing student motivation, making learning experiences more effective, and improving the applicability of the course. The results obtained from the research are thought to assist educators, school administrators, and education policymakers in better understanding the needs of students living in villages and cities when designing future education programs. This is crucial for making educational systems more inclusive.

Method

In this study, a comparative research design, one of the quantitative research methods, has been employed. The purpose of a comparative research design is to identify differences in a variable between two or more groups. In other words, it aims to examine whether the dependent variable in one group is different from another group. In such research, the researcher compares two or more groups based on their descriptive characteristics (McMillan et al., 2014). In this study, a comparative method has been used to compare students studying in the city with those studying in the village in terms of life sciences achievement and attitude.

The study group of this research consists of primary school 3rd-grade students studying in Bingöl province. The study group was selected through an appropriate sampling method. From the subsets of the study group in the universe, those that were similar and purposefully accessible were chosen (Frankel & Wallen, 2006). For this purpose, data were collected from both the city center and villages in the central district of Bingöl Province. The collected data is presented below in a pie chart. The population of this study consists of 2534 3rd-grade students studying in the central district of Bingöl and 717 3rd-grade students studying in villages. When determining the sample size in research, a general acceptance is a significance level of 0.05 and a test power of 0.80 (Lakens, Adolphi, et al., 2018). The G-Power software program was used to calculate the sample size. Considering relevant literature, the effect size (d) was accepted as 0.5, significance level as 0.05, and test power as 0.80 to determine the sample size in the research.

In this study, data was collected using the life sciences attitude scale and an achievement test covering the first two units of the 3rd-grade primary school.

Results

According to the research results, the attitude scores of students studying in villages were found to be higher compared to students studying in the city. However, when achievement scores were compared, it was concluded that the achievement scores of students studying in the city were higher than those of students studying in villages.

Discussion and Conclusion

In this research, the achievements and attitudes of children living in the city and those living in the village regarding the life sciences course were compared. The success of children attending school is a goal of education. The success mentioned here is not only academic success but also success that enables the acquisition of knowledge, skills, and values (Bayırlı, 2022). The achievements gained from this course also affect later life, including the professional sphere (Elgün, 2022). Güngör and Kocbeker-Eid (2021) emphasize that lifestyle influences the achievements, perspectives, and attitudes of children. If the views of families living in the village towards education are positive, the achievements of their children are also positive. Factors such as having a large number of siblings, the attitude of the teacher going to the village, and the expectation that the child contributes to the household economy may lead to lower academic achievements of children in the village. In addition, children contribute to the household economy by herding animals, gaining a lot of vital knowledge and skills through this experience. This is reflected in their attitudes. Living in the village is, in a way, living in conditions of impossibility. Based on the literature, it can be argued that impossibilities can lead to failure. The findings obtained from the research qualitatively support these pieces of information. Although children living in the village develop a more positive attitude towards the life sciences course compared to children living in the city, they have lower scores in terms of achievement. This situation may be attributed to the impossibilities in the village, the inexperience of teachers, and the perspectives of parents towards education. Another reason for this situation may be that children living in the village are more intertwined with life, leading to a more positive attitude than children in the city.

Based on the findings and results of the research, the following recommendations have been made.

- In future research, it is recommended to longitudinally monitor the achievements and attitudes of students studying in villages and in the city center in the life sciences course.
- It is suggested that future plans should encompass students in both villages and city centers.
- In subsequent research, the attitudes of teachers working in villages and those living in the city can be compared regarding the life sciences course.

- Future research can be conducted to explore more effective educational practices for students studying in villages and city centers.
- It is recommended that future research in interdisciplinary fields, with support from education sociology and similar areas, be conducted.